

що не всі вони є доступними і розрахованими на дітей. Тому при виборі національних традицій щодо використання їх у навчально-виховному процесі початкової школи слід дотримуватись критерію доступності, тобто зрозумілості, посильності, відповідно до віку і рівня розвитку школяра.

Отже, сукупність запропонованих педагогічних умов, на наш погляд, є необхідною і достатньою, оскільки виділена із вражень сутності проблеми та вікових особливостей молодших школярів.

Література

1. Абрамчук, О.В. Патріотичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів : дис.. канд. пед. наук / О.В Абрамчук. – Тернопіль, 2006. – 254 с.

2. Манько, В. М. Дидактичні умови формування у студентів професійно – пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін / В.М. Манько // Соціалізація особистості : зб. наук. пр. Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. – К. : Логос, 2000. – Вип. 2. – 153–161 с.

УДК373.091.313(043.2)

ГРИГА О. М., МОЧАН Т. М.,
Мукачівський державний університет

ІНТЕГРОВАНІ УРОКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Пошуки шляхів удосконалення системи освіти в початковій школі привели до відродження такого методичного явища як інтеграція навчання, яке поступово переходить сьогодні з дискусії в практику. Актуальність такої ідеї в тому, що вона є оптимальною для сучасного етапу розвитку національної школи. Її освоєння дає можливість формувати в учнів якісно нові знання.

Інтегровані уроки в початковій школі дають можливість учням досягнути усвідомленої потреби у висловлюванні своїх думок, вносити у звичайну систему уроків новизну, змінювати суворі кордони предметного викладання, що допомагає дітям сприймати важливі поняття через призму доступного, цікавого та зрозумілого.

Психологічні основи процесу інтеграції в системі шкільного навчання розкриті в дослідженнях Л.Виготського, В.Давидова, В.Зінченка, Е. Носенко. Форми і види інтеграції, як цілісного впливу на розвиток особистості в полі зору таких науковців, як С.Гончаренка, В.Тименка, С. Загв'язінського, С. Якименка. Дидактичні можливості інтегрованих занять у початковій школі досліджували такі вчені, як Н.Бібік, М. Вашуленко, О.Савченко, Р. Ільченко та інші.

Новітні умови для діяльності вчителів та учнів створює інтегроване навчання. Воно сприяє активізації інтелектуальної діяльності та розвитку процесу навчання в освітній діяльності. Інтеграція вимагає використання різноманітних форм викладання, що має вплив на ефективність сприйняття учнями нового матеріалу. Вона стає для всіх її учасників – і вчителів, і учнів, і

батьків – школою співробітництва та взаємодії, що допомагає разом просуватися до спільної мети.

На нашу думку, педагогічно-організована навчально-пізнавальна діяльність учнів проектує розвиток всієї системи знань в цілому і кожного її елемента зокрема. Для спрямування навчально-пізнавальної діяльності на створення інтегративних конструкцій, обирають засоби і визначають умови, що сприятимуть інтеграції знань. Необхідно уявити всю сферу майбутнього засвоєння знань як багатогранність різноякісних елементів, здатних до взаємопроникнення, взаємоперетворення і взаємозближення [1, с.72].

Розглянемо процес інтеграції на прикладі уроків у початковій школі. При вивченні віршованих творів на уроках літературного читання, якщо його покладено на музику, вчитель може заспівати дітям. Вивчаючи дієслово на уроках української мови, можна дати завдання відшукати ці слова у текстах творів, що вивчалися на уроках читання, у словах пісень, виконуваних на уроках музики.

Великий інтеграційний потенціал мають уроки музики, образотворчого мистецтва, трудового навчання, оскільки різні види художньо-естетичної діяльності, конструювання вдало поєднуються з вивченням певних мовних, природничих понять, з читанням художніх творів. Учні на таких уроках активно включаються у діяльність, беруть участь у розв'язанні нових для себе пізнавальних і практичних задач, легше сприймають нові знання та закріплюють попередні.

В освітньому середовищі інтеграція знань здійснюється злиттям в одному предметі елементів різних навчальних предметів шляхом широкого міждисциплінарного підходу. У навчальному процесі методологічною основою усіх видів зв'язків виступають: матеріальна єдність світу, розвиток і перетворення в природі та мислення, спільність теорії і практики, всебічність вивчення явищ і процесів [4].

Сьогодні надзвичайно актуальна ідея інтегрованого навчання, оскільки з її успішною методичною реалізацією передбачається досягнення мети якісної освіти, тобто освіти спроможної забезпечити кожній людині самостійно досягати життєвої цілі, творчо самоутверджуватися у різних соціальних сферах. Звичайно, інтеграція як дидактичний засіб чи принцип має при цьому відображатися у навчальних предметах, у формі їх об'єднання і представлення як єдиного цілого. Йдеться про конструювання і втілення способів інтеграції змісту освіти, на основі яких має розгортатися відповідний навчальний процес [2].

На думку С. У. Гончаренко, інтегровані уроки в початковій школі дають можливість підводити учнів до усвідомленої і емоційно-пережитої потреби міркувати і висловлювати свої думки на запропоновану тему. Учні мають можливість застосовувати при цьому арсенал своїх знань, життєвий досвід, зробити власні, нехай незначні, але дуже необхідні кожній дитині, висновки та пошукові відкриття. Урок в сучасних умовах повинен носити творчий характер.

Потрібно запозичувати все найкраще в досвіді вчителів, самому шукати можливі, більш ефективні підходи пояснення нового і повторення вивченого матеріалу [3, с.16].

Отже, сучасна українська школа потребує кардинально нових підходів до організації освітнього процесу. Нові навчальні програми, інтегровані підручники, впровадження інтегрованих курсів, проведення інтегрованих уроків та системне використання інтегрованих навчальних завдань створюють умови для підвищення або модифікації рівня компетентності школярів за рахунок різних видів діяльності.

Література

1. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Н. М. Бібік – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с
2. Інтегровані уроки в початковій школі / упоряд. Н. С. Вегера. – Тернопіль-Харків : Ранок, 2010. – 160 с.
3. Гончаренко С. У. Теоретичні основи дидактичної інтеграції / С. У. Гончаренко, І.М. Козловська // Педагогіка і психологія. – 1997. - № 2. – С. 9-18.
4. Іванчук М.Г. Основи технології інтегрованого навчання в початковій школі : навч. метод. посібник / М.Г.Іванчук. – Чернівці : Рута, 2001.– 120 с.

УДК 373.3.015.31

ГРИЦАК Г.Ю., ФЕНЧАК Л.М.,
Мукачівський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЗАКЛАСНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті відзначено, що «пріоритетним завданням системи освіти є навчання людини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих як до найвищої цінності» [4]. Відповідно до нормативно-правових документів: Конституції України, Закону України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки одним із пріоритетів державної освітньої політики є створення оптимальних умов для формування, збереження та зміцнення здоров'я учнівської молоді, розвитку фізично здорової та духовно багатой особистості.

Слід відмітити і важливу роль нового Державного стандарту початкової загальної освіти у переосмисленні мети початкової освіти, яка виразно відображає дитиноцентровану особистісно орієнтовану її спрямованість. У даному документі також чітко обґрунтовані та описані основні вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів, серед яких виокремимо здоров'язбережувальну.

Науковцями доведено, завдання збереження й зміцнення здоров'я потрібно розв'язувати, насамперед, педагогічними засобами, при цьому, освіта в аспекті здоров'язбереження розуміється комплексно: і як надання інформації, і як навчання методів, прийомів і навичок здорового способу

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>